

המדריך היעיל לסדר פעיל – כיצד נייערך לליל הסדר

אתגרי ליל הסדר

ליל הסדר - לילה מיוחד, מרובה במצוות ומשופע בהלכות, מנהגים ופעולות. בשורות הבאות נמליץ על הכנה והיערכות לקראת הלילה המיוחד, ליל הסדר, כדי שנקיים כראוי את מצוות ליל הסדר ובמרכזן סיפור יציאת מצרים, כמו גם את מצות 'והגדת לבנך'.
הדמויות המרכזיות בליל הסדר הם הילדים, ועלינו למצוא את הדרכים להשאיר אותם עירניים, ולהפעיל אותם, שישאלו / יאזינו / ישיבו לשאלות, שיהיו חלק פעיל מהסדר.
אתגרי ליל הסדר רבים: א. להחזיק את הילדים הקטנים ערים (גם בשבת רגילה), ב. להחזיק את כולם בריכוז למשך כל ההגדה, ג. לשלב את כולם בפרט במשפחה בה קיים פער בטווח הגילאים בין הגדולים לקטנים. ד. הבדלי מנהגים, בפרט כששולחן הסדר מסבות כמה משפחות, ה. אתגר חשוב, להתייחס לכולם, ללא הפליה. ו. להיות ערים וערניים לאורך כל הסדר (מייגע, בפרט לאחר ההכנות והניקיונות), ז. עמידה בזמנים, להספיק אכילת אפיקומן עד חצות, ח. לקיים את כל מצוות הלילה כראוי (חלקן דאורייתא), והאתגר המרכזי – שכולם יהיו מרוצים.

5 עקרונות חינוך בליל הסדר

ליל הסדר מושתת על חמישה עקרונות בחינוך, שנכונים לכל השנה, ובודאי לליל הסדר.

- א. **מה נשתנה** - דרך שאלה ותשובה. המלבי"ם אומר שסיפור בדרך שאלה ותשובה מעורר את התרגשות הלב. ר' יחזקאל אברמסקי ביאר שיש נעימות מיוחדת לדברים שנאמרים כתשובה לשאלה.
- ב. **המחשה** – בליל הסדר אנו משתמשים בהמחשות רבות, כדוגמת כרפס, מרור, חרוסת ועוד. לכל פריט יש ייעוד וסיבה. כמו גם לפעולות השונות, שאנו עושים בליל הסדר כדוגמת יחץ, הסיבה ועוד. חז"ל הדגישו זאת במילים "יכול מראש חודש? ... לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך".
- ג. **סיפור** – "מעשה בר' אליעזר... והיו מספרים ביציאת מצרים...". בלילה הזה יש להרבות בסיפור יציאת מצרים, למעט בדרשות ופולפולים, כדוגמת 5 התנאים ותלמידיהם שעסקו בסיפור יציאת מצרים.
- ד. **חזרה ושינון** – "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח". לחזור ולשנן את הסיפור לילדים, כל אחד ברמתו. לא להסתפק בידעה מהעבר, משנה שעברה.
- ה. **קליות ואגוזים** – התגמול פעל עוד בימי חז"ל, כפי שאמרו לתת לילדים 'קליות ואגוזים'. מומלץ מאד להצטייד בליל הסדר בפרסים כתגמול לשאלה ו/או תשו בה יפ ה, כדי לעודד את הילדים להשתתף. [לוודא שאין בפרסים מוקצה, ושהמתקים אינם חלביים].

התארגנות לקראת ליל הסדר

1. ניתן לחלק את קטעי הקריאה, בפרט לילדים, שיתכוננו לקטע שיקריאו בפומבי בליל הסדר.
2. ניתן להשמיע לילדים את שירי ליל הסדר בימים שנותרו עד החג, שיכירו וילמדו.
3. עזרים לליל הסדר – הגדות לילדים, תמונות מספרות, אמצעי המחשה, פרסים, ממתקים.
4. חשוב להקפיד שמתתפי הסדר (לא רק הילדים) ישנו בצהרי ערב פסח, שיהיו עירניים.
5. תחילת הסעודה בשעה מאוחרת יחסית, מומלץ לאכול (במגבלות ההלכתיות) בשעות שלפני החג.
6. הישיבה סביב שולחן הסדר הינו שלב רגיש, מעבר לזמן היקר שנמשך. כדי לחסוך עגמת נפש וזמן יקר, כדאי לארגן את סדר הישיבה סביב שולחן הסדר מבעוד יום, לפני כניסת החג.
7. שולחן הסדר מכיל פריטים רבים. מומלץ לארגן את השולחן מבעוד יום, לחסוך בזמן היערכות.
8. כדאי להכין מבעוד יום קערות לנטילת ידים, מגבות, קיטל לעורך הסדר (לנוהגים ללבוש קיטל).
9. להכין בקבוקי יין / מיץ ענבים, גביעים שיש בהם שיעור כהלכתו (לזכור להכשיר את הגביעים).
10. מצות. במידה ומשתמשים במצות יד, (בפרט אם נאפו ערב חג) לוודא הפרשת חלה.
11. בחלק ממצוות האכילה יש להקפיד על אכילת כזיתים/ים מצה או מרור, וכן שתיית רביעית ב 4- כוסות. הואיל ולא ניתן בליל הסדר למדוד, ראוי לוודא לפני החג מהם שיעורי האכילה והשתיה.
12. פריטי הסדר - כרפס, מרור, ביצה צלויה, זרוע צלויה, חרוסת, מי מלח.
13. לזכור לכוון את שעון השבת, שיכבה בשעה מאוחרת מזו שבשבת רגילה.

דוגמא של ביאור בעל ההגדה לפסוק הראשון מארבעת פסוקי ההגדה

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרַב

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרַב
וַיֵּרֶד מִצְרַיִם - אָנוּס עַל פִּי הַדְּבוּר

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרַב
וַיִּגְרֶם שָׁם - מְלַמֵּד שֶׁלֹּא יֵרֶד יַעֲקֹב אָבִינוּ לְהִשְׁתַּקֵּעַ בְּמִצְרַיִם...

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרַב
בְּמַתִּי מֵעֵט - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: 'בְּשִׁבְעִים נֶפֶשׁ יָרְדוּ אֲבֹתֵינוּ מִצְרַיִם...

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרַב
וַיְהִי שָׁם לְגוֹי - מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל מְצִינִים שָׁם

אַרְמֵי אֲבֹד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִם וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵט וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וָרַב
גָדוֹל עָצוּם - כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׂרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעֲצְמוּ...

כי ישאלך – ההגדה שתעשה לכם סדר בליל הסדר

מזמנים לבקר באתר שלנו [/https://shaalti.co.il](https://shaalti.co.il) / למייל office@shaalti.co.il / 052-9453811 לווואטסאפ

דגשים לעורך הסדר

- א. להכין את ההגדה. לבוא לליל הסדר מוכנים עם שאלות ותשובות, רעיונות וסיפורים.
 - ב. לא לשלוח את הילדים מהשולחן לאחר שאלות 'מה נשתנה'. "משימתם" לא הסתיימה, היא רק החלה. בשלב זה אנו משיבים לשאלות הילדים. מטרת הקושיות היתה לקבל תשובות והסברים.
 - ג. יש ילדים שעל אף שהתאמנו ושרו יפה 'מה נשתנה' בימים שלפני החג, הם מקבלים בליל הסדר "פחד קהל" ומתביישים או מסרבים לשיר. **לא ללחוץ עליהם!!!** ולא לעשות עניין. אמנם 'מה נשתנה' נתקנה בתחילת ליל הסדר, אך ניתן לאפשר לילד לשיר בהמשך הסדר, כש"יתחמם" יותר.
 - ד. בקרב חלק מהעדות נהוג לערוך מחזה שבו ממחישים את יציאת מצרים. ראוי לאמץ מנהג זה.
 - ה. למצוא את הדרך לשלב את כולם, לתת לכל אחד את היחס הראוי. סביב השולחן מסבים ילדים ונוער בגילאים שונים, וברמות הבנה וידע שונים זה מזה.
 - ו. מומלץ לשלב את הילדים בקטעי הקריאה, בעיקר בשלבים הראשונים של תחילת ההגדה.
 - ז. בהגדה יש התייחסות לכל אחד מארבעת הבנים, כולל גם את הבן הרשע. מההתייחסות האישית ניתן ללמוד שיש לענות לכל אחד בהתאם להבנתו.
 - ח. **ב'עשר המכות'** מנהגים רבים לקרוא כל מכה ולהטיף באצבע מכוס היין. יש רבים שממשיכים בקריאת ההגדה. ראוי מאד להתעכב בנקודה זו (או בהמשך הסדר) עם הילדים, ולהאריך בתיאור עשר המכות עפ"י מדרשי חז"ל, בכמה מישורים:
1. לפרט **מה היה במכה**. ניתן לפרט את חיי בני ישראל במקביל למכה שחוו המצרים.
 2. להסביר **מה היו נזקי כל מכה** והשלכותיה על המצרים.
 3. לתאר **מדוע הוכו באותה מכה**. נימוקים רבים אודות 'מידה כנגד מידה'.
 4. להאריך בהסבר **מה היו הניסים במכה**.
- הסברים אלו, בתוספת קריאת ההגדה הם קיום מצוות סיפור יציאת מצרים.
- ט. חשוב מאד להחמיא לילדים על כל שאלה / תשובה / רעיון. ראוי לתת לילד פרס או ממתק על כל השתתפות פעילה. תגמול מעודד אותם להשתתף באופן פעיל ומחזיק אותם עירניים בליל הסדר.
 - י. מטרה חשובה בליל הסדר, שכל המסובים, בדגש על הילדים יזכרו את ליל הסדר, שיותיר בהם רושם רב. לצורך כך עלינו לוודא שלאורך כל הסדר נשמרת אוירה נעימה, ללא מתחים.
 - יא. **לסיום**, יש כלל "**כל תכנית - על בסיס לשינויים**". על אף שאנו נערכים ומכינים רעיונות והפעלות, יש מצבים שאינם צפויים. גם כשלא הכל פועל כמתוכנן, חשוב מאד "**לזרום**". יש לזכור שאוירה חיובית ולבבית סביב שולחן הסדר חשובה יותר מסיפור או רעיון נוסף.

בברכת חג כשר ושמח!!!

הרב חגי ולוסקי

052-9453811

Office@shaalti.co.il

מעוניינים ברעיונות יפים לפרשת השבוע, שיעשירו את שולחן השבת?

<https://did.li/eKZ5q> מוזמנים להיכנס לקישור

לקבלת רעיון יומי לפרשת השבוע, שיעשיר את שולחן שבת, ניתן בקישור

<https://chat.whatsapp.com/EUVR197VITp8LQMjx429Uc>

ניתן לקבל גם במייל, לאחר שליחת המילים 'רעיון', למייל office@shaalti.co.il

רוצים לשדרג את ליל הסדר?

קבלו בכל יום רעיון על ההגדה של פסח

להצטרפות לקבוצה שקטה בוואטסאפ לקבלת רעיון יומי על הגדה של פסח,

ניתן להצטרף בקישור <https://chat.whatsapp.com/Bv9nWCsFo2c6RKNbLhQtvE>

ניתן להצטרף לקבוצה במייל, לאחר שליחת המילה 'חג' למייל office@shaalti.co.il

